

вимог до особи вчителя. Цілу епоху у їхньому поступі становить К. Ушинський, якого вважають «основоположником наукової педагогіки», адже його ідейна спадщина справила потужний вплив на її розвиток [3].

Список використаних джерел

1. Відділ історії та філософії освіти - Інститут педагогіки НАПН України. URL: undip.org.ua/structure/.../Відділ%20історії%20педагогіки (дата звернення: 15.03.2019).
2. Гончаренко С. Методологічні особливості наукових поглядів на педагогічний процес: від репродуктивної педагогіки до педагогіки творчо-креативної. Педагогічна освіта і освіта дорослих Європейський вимір: збірник наукових праць. Київ-Хмельницький ІПО І ОД, 2008. С. 41–65.
3. Дічек Н.П. Біографічний метод як інструмент дослідження вітчизняної історії педагогіки. Шлях освіти. 2001. № 4. С. 15 – 19.
4. Євтух М.Б. Просвітницька діяльність і педагогічні ідеї видатних українських вчених, письменників і громадських діячів кінця XVIII першої половини XIX століття. Київ, 1995. 176 с.

РОМАН В.В.,

ЛІБА О.М.,

Мукачівський державний університет, Україна

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ТА ПІЗНАВАЛЬНИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ

Найвиразнішою ознакою українського освітнього сьогодення є вихід на цінності компетентісно орієнтованої освіти. Основна мета реформування початкової мовної освіти полягає в запровадженні компетентісного підходу до навчання математики, який передбачає формування її молодших школярів комунікативної компетентності.

Розвиток критичного мислення стає дуже актуальним під час інтенсивних соціальних змін, коли неможливо діяти без постійного пристосування до нових політичних, економічних та інших обставин, без ефективного розв'язання проблем, значну частину яких неможливо передбачити. Саме тому очевидною є життєва необхідність критичного мислення для вітчизняної освітньої системи.

Сьогодні вже неможливо навчати традиційно: у центрі навчально-виховного процесу має перебувати учень. Від його творчої активності на уроці, вміння доказово міркувати, обґрунтовувати свої думки, вміння спілкуватися з учителем, учнями класу залежить успіх у свідомому опануванні шкільної програми.

Розвиток критичного мислення – це дуже важливий аспект не лише у навчанні, а й у повсякденному житті, де герої є реальними, а їхні вчинки – це твої дії та дії твоїх дітей. Навчити дітей мислити критично – означає правильно поставити запитання, спрямувати увагу в правильне русло, вчити робити висновки та знаходити рішення. Для того щоб кожна дитина могла розвинути свої творчі можливості, необхідним є розумне керівництво з боку вчителя.

Мета вчителя: створити ситуацію успіху для розвитку особистості дитини; надати можливість кожному вихованцеві відчути радість досягнення, усвідомлення

своїх здібностей, віру у власні сили; допомогти дитині зрости в умовах успіху; дати відчуття радості від здолаття труднощів; допомогти зрозуміти, що задарма в житті нічого не дається, завжди необхідно докласти зусиль. І тоді успіх супроводжується відчуттям радості та задоволення від діяльності, виникає почуття компетентності.

Наведу деякі прийоми створення «ситуації успіху»:

1. «Радість класу» – емоційний відгук оточуючих на успіх учня класу, констатація будь-якого, навіть незначного, позитивного результату діяльності, навіювання дитині віри у себе.

2. «Ліній горизонту» – перший успіх дитини одразу підхоплюється вчителем, пропонується повторити завдання на складнішому рівні, наче «відсуваючи» лінію горизонту.

3. «Авансування» – учитель підчас індивідуальної роботи виконує з учнем завдання, пояснюючи йому складні місця, а потім у класі дає аналогічне завдання, що самостійно виконується учнем, і він відчуває успіх.

Кожна дитина має до чогось певні здібності. Наше завдання - відшукати найменші пагінці таланту, розвивати їх. Адже в майбутньому трудовому житті стануть у пригоді міцна пам'ять, гостре око, гарний смак, образне мислення. На уроці важливо використовувати проблемні завдання, що викликають дискусію, спонукають до роздумів, пошуків певних висновків. «Роби, як ми, роби краще нас!» – ось девіз уроків із використанням технології критичного мислення. Створення ситуації успіху, віра в дитину та врахування її індивідуального стилю діяльності найпродуктивніше впливає на мотивацію навчальної діяльності учнів, які згодом діють за сценарієм «переможця». А саме: «Я сьогодні кращий, ніж учора!» Лише таким чином можна забезпечити умови для повноцінного розвитку особистості, формування в неї творчого критичного мислення.

Навчання – основна форма розвитку пізнавальної активності школярів. З одного боку, під час навчального пронесу школярі здобувають нові знання, які розширюють їхній світогляд, а з другого боку – у процесі активної пізнавальної діяльності розвиваються навчальні можливості учня, завдяки яким він може самостійно і творчо не лише використовувати запас знань, а й шукати нові, задовольняючи свої потреби в пізнанні.

Критичне мислення починається з питань й з'ясування проблем, які необхідно розв'язати. Складність навчання критичного мислення полягає в тому, щоб допомогти учням розвинути безкінечну різноманітність проблем, що нас оточують. «Лише коли б'єшся з конкретною проблемою, відшуковуючи власний вихід зі складної ситуації, учень дійсно мислить».

Дуже важливим є стимулювання пізнавальної діяльності учнів на уроках математики. Пріоритетним напрямом у роботі має бути розвиток логічного мислення й математичного мовлення. Для вдосконалення обчислювальних навичок треба добирати цікавий і пов'язаний із життям матеріал, що спрямований на формування життєвих компетенцій учнів, а саме: дидактичні та сюжетні ігри, задачі у віршах, задачі-жарти, ребуси, ігрові та цікаві ситуації; корисні вправи «Цікава математика в царстві геометричних фігур».

Усі ці нестандартні завдання передбачають оригінальне розв'язування, вибір

раціональних способів дослідження, порівняння, а також потребують від кожного учня вищого ступеня творчої активності, гнучкості мислення.

Щоб мати можливість знайти своє місце в житті, учень повинен володіти певними якостями: гнучко адаптуватися у мінливих життєвих ситуаціях, самостійно і критично мислити, уміти бачити і формулювати проблему, знаходити шляхи раціонального розв'язання, усвідомлювати, де і яким чином здобуті знання можуть бути використані в навколишньому середовищі, бути здатним генерувати нові ідеї, творчо мислити, уміти працювати з інформацією, бути комунікабельним, контактним, уміти працювати у колективі, різних ситуаціях, уміти самостійно працювати над розвитком власного інтелекту [2, с. 133].

Список використаних джерел

1. Сухаревська О. О. Освітній проект «На крилах успіху» Початкова школа в авангарді інноваційних змін / Олена Сухаревська // Завуч. – №10. – 2017. – С. 9-12.
2. Вукіна Н.В. Критичне мислення: як цього навчити: Науково-методичним посібник / За наук. ред. О. 1. Пометун. – Х 2007. – 190 с.

РОСОЛЮ.,
МАЙБОРОДА І.Е.,
Мукачівський державний університет, Україна

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Відповідно до вимог Державного стандарту початкової загальної освіти головною метою освітньої галузі «Мистецтво» є формування культурної та інших компетентностей, цінностей у процесі пізнання мистецтва та художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті, розвиток у школярів здатності до сприймання, розуміння і творення художніх образів, потреби в художньо-творчій самореалізації та духовному самовдосконаленні.

Образотворче мистецтво з-поміж інших видів мистецтв є унікальним у вирішенні завдань гармонійного виховання й розвитку дитини. Це пов'язано з тим, що вже в ранньому віці саме зображувальна діяльність (як діяльність продуктивна) дає дитині змогу відтворювати на аркуші світ своїх думок і почуттів, фантазії, стає однією з найбільш доступних форм творчості, адже дозволяє дитині передавати в своїх роботах те, що її хвилює, викликає емоційне піднесення.

Незважаючи на те, що проблема розвитку творчого начала в учнів досліджується давно, вона залишається актуальною й сьогодні. Значний внесок у теоретико-методологічне та психолого-педагогічне забезпечення навчально-виховного процесу зробили: Я. Коменський, Й. Песталоцці, В. Сухомлинський, К. Ушинський та інші схарактеризували сензитивність молодшого шкільного віку до творчості, зокрема, художньо-образної; Б. Ананьєв, Р. Арнхейм, Н. Брюсова, Т. Шпікалова дійшли висновку, що образотворче мистецтво – унікальний навчальний предмет, який надає учням багато можливостей для творчого

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>